

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Według listu pisanego z wyspy S. Tomasza pod d. 6. Sierpnia, wojsko powstańców w Wenezueli będzie miało na przyczółku pięciu dowodzących Jenerałów Poruczników, mianowicie: Paeza, Arismendego, Bermudeza, P. Grzegorza Macgregora (inny a nieznanym się w Irlandii Macgregor) i Marina. Bolivar jako Prezydent, stoi na czele Rządu cywilnego. Słychać że Macgregor popłynął z 600 nowozacicznymi Anglikami wzdłuż rzeki Orinoco. Przyplłynęło z Anglii kilkanaście statków z prochem i kulami. W Grudniu postanowili powstańcy rozpocząć wyprawę. Mowią, że Admirał Brien rozstrzelał hałas dwóch Oficerów Angielskich, rozstrzelał Gilmore, i brata Puthownika Campbella który znajduje się obecnie w Zjednoczonych Stanach z Poselstwem, otrzymanem w Angosturze.

Rozeszła się znowu wieść, że Lord Cochranie płynąc do powstańców Ameryki południowej, przybył do Madery.

Gazety wychodzące w Jamaice donoszą, że Admirał powstańców Aury (ten sam, który zajął był na czas niejaką wyspę Amelię) opuszczał wyspy Providence i S. Jędrzeia (południowo zachodnie od Jamaiki, ku brzegom Honduraskim) z mieszkańcom przyrzekł, tak jak na wyspie Amelii, że ich własność szanować będzie. Według późniejszych wiadomości umieszczonych w gazecie Hawanaskiej, wysłał był Gubernator Kuby, fregatę i dwa brygi przeciwko eskadrze Aurygo; jakoż miało przyjsć do potyczki niedaleko brzegów Terra Firma. Aury usiłował hakami przypięć się do fregaty, i tak opanował ją; był atoli w potyczce śmiertelnie rannym. Najnowsze okręty pocztowe z Jamaiki, wysłał nam dokładnie, jak teści wiadomości te są gruntowne, tak nie.

Brazylia Portugalia i Algabilar.

Wiadomości z Rio-Janeiro, dochodząca do d. 21. Lipca, potwierdzają wieści o planach Rządu Brazylijskiego, względem rozsze-

żenia granic zachodnich aż do rzeki Parana. (Ta wpada do rzeki Paragnay, a obiedwie połączone z rzeką Uruguay, nazywają się Rio de la Plata). Rząd ten, zajął cały kraj żyzny Entre Rios (między rzekami Uruguay i Perana), tudzież miastu Corrientes (na wschodnim brzegu Parany), które Artigas dotychczas sobie przywłaszczał. Słychać że Artigas utracił swoją ludzkość, i że nie jest już w stanie detrzywać płacu. Rząd Brazylijski, chcąc Państwo swoje w Ameryce ustalić, stara się pozyskać miłość mieszkańców tych Prowincy, równie jak i utrzymać dobre porozumienie z Rzeczpospolitą Buenos-Ayreską. Sprawiała niejakie wrażenie wiadomość, iż pewny Agent Angielski w Rio-Janeiro ładował okręt bronią i potrzebami wojennymi dla Rządu Hiszpańskiego do Limy. Podjęcie się takiego sprawunku poczytną za rzecz sprzeciwiającą się neutralności, którą na przypadek wojny między Hiszpanią a jej osadami, tak Anglia jako i Brazylia zachować przyrzekły.

Gazety Londyńskie umieściły list pisany z Lizbony pod dniem 25. Września, a donoszący, że okręt Don Pedro z Alcantary dnia 22go w obliczu portu tamecznego zabranym został przez bryg powstańców Amerykańskich zwany Republikaninem, o 20 działach. Nad wyspami Tagu i po pod Oporto krąży gmin korsarzy, i lękają się aby nie przyniesli wielkiej szkody dla handlu. — W innym liście z tej samej daty stoi: „Na giełdzie widać trwać bardzo pomarszczone. W ciągu tego tygodnia zabrali korsarze cztery okręty bogato naładowane. Jednakoweż zawinęło tu szczęśliwie kilkanaście okrętów z Brazylji. Dnia 21go dało się uczuć mocne trzęsienie ziemi o półtóry mili na zachód od Lizbony; nie zrzędało jednakże znakomitej szkody. Tu nie było go słychać. „Przypisek. — Właśnie nadeszła wiadomość, że okręt Głobo płynący z Bahii, w obliczu brzegów zabranym został przez korsarza.

Francya.

Monitor z d. 12. Października zawiera między wiadomościami części gazety utę-

dowcy, co następuje: „Goniec, który dnia wczorajszego przybył tu wieczorem z Akwizgranu, przywiózł Królowi Jmci wiadomość, że Xiążę de Richelieu Pełnomocnik J. K. Mci. wraz z Pełnomocnikami Dworów Austriackiego, Angielskiego, Pruskiego i Rosyjskiego, podpisał na d. 9. b. m. konwencyę, w skutku której wojsko zajmujące ziemię Francuzką, ustąpić ma z tamąd d. 30. przyszłego miesiąca Listopada. Summa, którą jeszcze płacić ma Francya stosownie do art. 4. traktatu z d. 20. Listopada 1815, (z wynagrodzenia, gotowizną w 700,000,000 franków uskutecznić się mającego), ustanowiona jest mocą wyżej pomienionej konwencyi ostatecznie na 265,000,000, z której Summy 100,000,000 franków wypłaconych być ma w zapisach do wielkiej Księgi długów Stanu według ceny obiegowej, z d. 5. Października. (akcyja stała w owym dniu na 75 franków 50 centym).“

Różne przygotowania, czynione przez wojsko Austriackie stojące w Alzacyi, zrzuciły domysły, że wychód ich wrótce nastąpi. Domysły te miały swoją zasadę. Jenerał jazdy i naczelny Dowódca Baron Frimont, odebrał z Akwizgranu instrukcyje, podług których korpus Austriacki powracać ma do C. K. krajów. Wydane już są potrzebne rozkazy do Dowódców korpusowych. Równie wskazanym jest już i gościniec wojskowy, którym wojska puścić się mają, wyciągnawszy z Francyi. Dywizya huzarów, i piechoty Lederer w wyższej Alzacyi tudzież dywizya dragonów i piechoty Marschall w Alzacyi niższej, odebrały przeto rozkaz, aby się tym czasem ociągały i pochod odwrotny korpusami odbyły. Pojedyncze oddziały wyruszą d. 16. Października; w kilka dni puszcza się pułki w pochod do Markolsheimu, w okręgu Schlettsztadzkiem (powyżej Schlettsztadtu), gdzie ich miejsce zgromadzenia, a potem przeprawią się przez Ren na moście Sponekskim. Powozy i artyleryja, wyruszyły w tych dniach. Według rozkazów Xięcia Wellingtona muszą wojska do końca tego miesiąca zewszystem ustąpić. Jakkolwiek wychód wojska sprawnie w całej Alzacyi wielką radość, przecież wszyscy oddają zupełną sprawiedliwość przedziwnej karności wojsk równie jak i pieczołowitości Dowódców. Z mieszkańcami, zostawali w najlepszym zachowaniu, osobliwie w ostatnich czasach. Wojska Wirtemberskie, dostały również rozkaz do wyruszenia. Dla przyspieszenia wycходу, wystawiony będzie pod Selz (w okręgu Weisenburkim) most łyżwowy, na którym przeprawia się do Plittersdorfu, a na Raszttat i Pforzheim, powrócą do Ojczyzny.

Także i względem ich dobrego sprawowania się, ieden tylko powszechny głos pannie. Jeżeli się niekiedy wszczynają, pojedyncze nieporządki, jako się niedawno stało w Sultz, i ostatnim razem w Fischweiler, szanowny naczelny Dowódca Jenerał Schöler i podrzędni jemu szefowie korpusów nie tylko uśmierali surowo winowayców. Po wyruszeniu sprzymierzonych wojsk, Alzacyja jako Prowincya pograniczna osadzona będzie mocno przez wojsko Francuzkie, które umieszczone będzie, jak mówią, w części obszernych koszar, urządzonych dla wojsk obcych. Także i osady twierdz Alzackich które dotychczas, podług umowy z Mocarstwami sprzymierzonymi, miały bardzo mało załogi, będą znacznie wzmocnione. Słychać że w Sztrasburgu będą dwa pułki gwardyi na załodze.“

N i e m c y.

Na czterdziestym dziewiątym posiedzeniu Seymu Niemieckiego odprawionem d. 1. Października wniosła Austria do protokołu względem dopełnienia artykułu 14. Niemieckiego aktu związkowego (tyczącego się stanu prawnego, byłych udzielników, a od roku 1806 i później na podległe preiustoczonych Stanów Rzeszy, i do Rzeszy należących) to co następuje: „Artykuł 14ty Niemieckiego aktu związkowego, nadaie byłym Niemieckim Stanom Rzeszy i do Rzeszy należącym i zapewnia im prawo, do jednostajnie pozostać mającego Stanu prawnego; zawiera oraz ten akt związkowy pierwsze wyjaśnienia owych prawnych oznaczeń, które przy ustanowieniu stosunków ich, tak z prawa Stanu jak i prywatnego wypływających, służyć mają za prawidło. Wyszłe w tej mierze od czasu zawarcia tego aktu związkowego prawodawstwa, i urzędzenia zasadzających; i w pojedynczych Państwach związkowych zatrudniają się rozwiązaniem i dopełnieniem tego art. 14go a przynajmniej czynią poprzednicze do tego przygotowania, które uznali za potrzebne. Wszakże nie może być rzeczą niespodziewaną, iż co do obiętości wzajemnych praw i zobowiązań zasadzających się na akcie związkowym, różność zdań pannie; ile, że z iedney strony akt związkowy, wskazuje tylko pierwsze zarzysy względem stosunków wypływających z prawa Stanu i prywatnego dla owych liczących klas, byłych Stanów Rzeszy i do Rzeszy należących, z drugiej strony, że Rzady nie wszędzie z tego samego względu rzeczy uważały; skargi i przedstawienia. podawane na zgromadzeniu od czasu zagaionych

posiedzeń związkowych, żądają częścią tylko w powszechności oznaczeń stanu prawnego, stosującego się do aktu związkowego, częścią zaś tyczą się także pojedynczych pewnych ustanowien Rządowych; owe skargi i przedstawienia zwróciły na się uwagę N. Cesarza Jmci. Jeszcze podczas wystawienia powszechnego zakresu czynności tego Wysokiego Zgromadzenia na posiedzeniu z d. 11. Listopada 1816 upoważnionym był Ces. Austr. Poseł oświadczyć, iż według zdania J. C. Mości, należy mieć wzgląd w tój okoliczności równie na prawa nieszczęśliwych ofiar czasu przeszłego, iakoż na ustalone stosunki publiczne Monarchów udziałnych i Rządów; Zdawało się J. C. Mości wtenczas jeszcze, oświadczyć przekonanie swoje, iż bezwarunkowe zbliżenie się do stosunków przeszłości, równie iak i bezwzględne obeyście się z ofiarami, następnego gwałtownego stanu, sprzeciwia się sprawiedliwości Rządów Niemieckich, nieumniey ówczesnemu położeniu rzeczy, i wszelkim zasadnym prawom, uczestnictwo w tem mających. — Uważając bliżej okoliczność tę, J. C. Mość sądzi, że w tøy mierze wypadałoby trzymać się następujących zasad głównych: 1.) Oznaczenia art. 14go Aktu związkowego, uważane byż mają iako nie naruszone skazówki i prawidła tak dla Rządów, iako i dla właściwych klas Poddanych. 2.) Każde odstąpienie od oznaczeń Aktu związkowego względnie do praw wzajemnych, wszelkie umiarkowanie, zasadzającego się na nich stanu prawnego, uznane za odpowiadające, bądź interessowi Państw, lub pojedynczym stosunkom mających w tem uczestnictwo, albo też w ogólności stosunkom miejscowym, może też właśnie tylko na dobrowolny wspierać się ugodzie, do czego ze wszech miar jedynie wspólna rospawa i rozbiór pojedynczych roszczeń, żądań i względów może utworzać drogę. 3.) Akt związkowy zawiera prawdzie, pierwszetylko zarys stosunków prawa Stanu i prywatnego, niegdyś Udziałnych; atoli, do obeymujących wszystko, i ze wszechmiar uspokajających skutków, doprowadzić może, częścią owa ważna praw przydatność (analogia) zachodząca szczególniey we wszystkich stosunkach prawa Stanu mających wsteczny wpływ na czasy dawniejsze, i w ogólności we wszystkich stosunkach prawnych w Niemczech; częścią zaś owa główna zasada względem poprzedniego oddzielenia istotnych praw prywatnych od prawa Stanu, równie iak i względność troskliwa ile możności dla praw prywatnych, a odpowiadająca aktowi związkowemu co do praw Stanu. Sam nawet akt Związku Reńskiego, ta smutna pamiątka, najnieszczęśliwszych nowszych czasów

dla naszey Niemieckiey Oyczyzny, iakoż żadnem nie będąc źródłem dla obowiązujących urzędów, wszelako służyć może za środek pomocny, do uważania z prawdziwey strony obecnego Stanu prawnego. 4.) Podaną do wiadomości Wysokiego Zgromadzeniu na posiedzeniu z d. 3. p. m. od Król. Dworu Pruskiego formę i sposób rozprawiania z właścicielami Magnatami Stanu, w tym ważnym i wielostronnym przedmiocie, uznaie N. Cesarz Jmci. za naywłaściwsze dla doprowadzenia do uspokajających zewszę stron skutków, ewey obeymujących, i do stosunków rządowych i prywatnych wzdzierających się okoliczności. J. C. Mość przekonany iest, iż poprzednicza wzajemna rospawa, przyniesie kilkoraką korzyść, nie mnożąc ciągle nowe oczekiwania, tudzież uchylając wszelkie wahaające się obawy, i zapewniając pewny stan prawny, nawet w pozostającym wykonaniu. Takim tylko sposobem zdaię się, że oznaczenia, i tłumaczenia objęte Aktem związkowym, i odpowiadające rozmaitym miejscowym stosunkom połączyć się mogą w sposób przyzwoity z szczegółowemi stosunkami Konstytacyi pojedynczych Kraiów, równie iak i z rozmaitemi względami osobistemi, i tym tylko sposobem, w wzajemnem zaufaniu pogodzić będzie można interessa prawne pojedynczych, z interessem ogółu, i dostąpić urzędzenia wspierającego się na rozważeniu interessu pogodzonego i od obu stron dobrze zrozumianego. Te są zasady, które Ces. Austriacki Rząd uważa iako główne punkta, przy dokładniejszym rozbiore artykułu 14go i sążeniu o wszystkich urządzeniach iego dotyczących się, a które, iako takie, publicznie tu uznawać upoważnionem iest Austriackie Poselstwo Związkowe. Powołaniem iest tego wysokiego Zgromadzenia, baczyć na to, aby ustawione art. 14tym Aktem związkowego stosunki publiczne przywiedzione były do skutku, tak iak jeszcze na posiedzeniu 34tym z d. 12. Czerwca r. p. dokładnie i nawet do zbytku wyznaczono; dla tego też na posiedzeniu 49tym z d. 17. Listopada r. z. punkta te potrzebujące byż roztrząsionemi, wzięte były między naypierwsze przedmioty obrad. Jeżeli więc według zasad, przełożonych powyżey, iako skazówki i prawidła, zależy pojedynczym Rządóm nadewszystko na tøm; aby się względem oznaczeń odpowiadających aktowi Związkowemu, porozumieć z mającymi uczestnictwo, i ogłosić stosowne urządzenia, toć przecie potrzebnem iest oraz porozumienie się w zdaniach ze strony Seymu związkowego, tak względem kształtu obeyścia się z tym wielostronnym przedmiotem, iako też względem zasad tyczących się samychże owych stosunków. W tym względzie polecono ma sobie Ces. Austri-

inaczej Poselstwo związkowe zaprojektować ustanowienie Kommissyji, któraby iak nayspieszniej zebrać się mogła a to 1.) dla rostrząśnienia pojedynczych skarg i przedstawień już zanesionych, i tych, które się jeszcze później wydarzyć mogą, dla zdania w tej mierze sprawy, potrzebnego do rozstrzygnięcia onych. 2.) Kommissyja ta, ma potem dać zdanie swoje względem zbliżenia i zastosowania owych zasad, które uznane są za zdolne do uspokajającego dopełnienia art. 14go Aktu związkowego, tak względem kształtu postępowania, iako też względem samej istoty rzeczy. Zamiarem jest Cesarzkiego Rządu Austriackiego aby przez wniosek niniejszy, przysposobić stałe oznaczenia w przedmiocie dobra Kraju i prywatnego, ważnym równie dla Rządów iako i dla wielu pojedynczych, w tém uczestnictwo mających, i bliższe połączenie się względnie zasad, mających się tu na tym Sejmie ustanowić tak co do kształtu postępowania, iako i co do istoty rzeczy, uważa już z tego powodu pożytecznym bydz i ważnym, aby z żadnej strony nie zrzadzała niestosownej nadziei i bezzasadnej obawy, z uszczerbkiem właściwego przedmiotu i z przewłoką potrzebnego sprostowania i wyrównania onegoż. Atoli N. Cesarz Jmć., nie ogranicza się tylko na tem; jest ieszcze i tego zdania, iż, gdy się z różnych podań i doniesień, doszłych do wiadomości Zgromadzenia związkowego okazuje, że pojedyncze niegdys Stany Rzeszy, równie iak i terazniejsi Pełnomocnicy byłego Rzeszy Stanu Rycerskiego, udali się do właściwych swoich Rządów o przyspieszenie Stanu prawnego, odpowiadającego Aktowi związkowemu, byłoby z zamiarem zgodniej, i odpowiadaloby bardziej wzajemnemu zaufaniu, które od Związku nieodłącznym jest, przedstawienia te, przez uchwałę wziętą do protokołu, polecić właściwym Rządóm w powszechności, do rozpoznania, z tém dołożeniem, iż Związek cieszy się tą przyjemną nadzieją, że rozprawienie tego przedmiotu, to jest naradzania się względem art. 14go Aktu związkowego stanie się dla Zgromadzenia Seymowego bardziej przedmiotem ogłoszenia, dopełnionego już tego art. 14go, aniżeli bliższego onegoż rostrząśnienia. Cesarz Austriacki Poselstwo przeto, ma ieszcze rząz, polecieć to wyrażać wysokiemu rozpoznaniu Zgromadzenia, i tém więcej pochlebia sobie, że i w tem widzi wszechstronne przychylenie się, ile, że przezto osiągnięty ieszcze będzie właściwy sposób postępowania, oraz i przysporzające wszystko sprostowanie — Prussy. Poselstwo Król. Pruskie, trzymając się wiadomych zasad N. Dwora swojego, tudzież gdy przygotowania potrzebne, do szczegółowego porozumienia się

z byłymi udziałnemi Stanami Rzeszy, są już poczynione, nie może się inaczej oświadczyć, iak tylko, że zupełnie zgadza się na propozycyie N. Cesarza Austriackiego i w skutku tego wnosi, aby wybrana była Kommissyja składająca się z trzech członków. — Bawaryja. — W Bawaryi, iako już na posiedzeniu 28 §. 133 oznaczono; stosunki byłych Stanów Rzeszy ustanowione są w sposób zaspokajający. Szczególniejszém będzie ukontentowaniem dla J. K. Mości, jeżeli i we wszystkich innych Państwach związkowych, oznaczenia art. 14go Aktu związkowego sprostowaniami zostaną. Przystąpiwszy do propozycyji Ces. Austriackiej, zupełnie się zgodzono na mianowanie Kommissyji złożonej z trzech członków. — Saxonia za wnioskiem Austriackim. — Hannover: toż samo.“

(Dokończenie nastąpi.)

Królestwo Polskie.

Z Warszawy dnia 23. Października. —

Kommissyja Rząd. przychodów i Skarbu wezwiała reskryptem z dnia 18. b. m. pretensorów posiadających obligacyie hipoteczne, które im na pożyczkę Kraiową w skutek dekretu Króla Jmć. Saskiego z dnia 29. Kwietnia 1808 roku wydanymi zostały, a w skutek postanowienia Xiążęcia Namiestnika Królewskiego z dnia 19. Października 1816 r. przyznane były, aby bądź osobiście, bądź przez umocowane osoby, dla odebrania procentów tak za lata upłynione iako też od 1. Stycznia do ostatniego Czerwca r. b. należnych, do Kassy jeneralney wypłat Królestwa Polskiego, bez zwłoki zgłaszali się. Takowa odezwa rościąga się iedynie do tych pretensorów, których obligacyie hipoteczne do opłaty procentu po dzień 31. Grudnia 1817 roku wskazane mi zostały.

Wezwwała tymże reskryptem Kommissyja przychodów i Skarbu, osoby pobierające pensyie wysłużone, reformowe, retretowe i od krzyża, niemniej wdowy po poległych wojskowych, aby pilnie w terminach po należytości swoią przybywały, dla uniknienia skutków art. 5 postanowienia X. Namiestnika z dnia 24. Lutego 1816. Wezwwała też osoby duchowne i świeckie którym Rząd Kompetencyie wypłaca, aby nie opóźniali się w ich odbieraniu. — Ostrzegła nakoniec pobierających pensyie emerytalne, reformowe, retretowe, od krzyża wojskowego, lub Kompetencyie, że termin do wypłaty takowych przypada w ratach kwartalnych decursive w dnach pierwszych miesiąca Kwietnia, Lipca, Października i Stycznia.